

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН

ADMINISTRATIVE POWERS OF PUBLIC AUTHORITIES IN THE FIELD OF COMBATING ILLICIT TRAFFICKING IN NARCOTIC DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES

**Пристінська К.О., викладач кафедри
адміністративного, кримінального права і процесу
Міжнародний університет бізнесу і права**

У статті розглянуто адміністративні повноваження Верховної Ради, Кабінету Міністрів України, Міністерства Охорони здоров'я, Національної поліції України та Служби безпеки України у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів. Досліджено функції КМУ у цій сфері, до яких відносяться: 1) організаційна; 2) правотворча; 3) планування; 4) координаційна; 5) державного контролю; 6) внутрішня організаційна; 7) інформаційне забезпечення.

Наведено компетенції Міністерства охорони здоров'я України та показано, що інтегральним індикатором ступеня благополуччя населення є стан здоров'я людей, на який негативно впливають процеси розповсюдження наркотичних речовин.

Доведено, що значний обсяг повноважень у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів покладено на Міністерство внутрішніх справ України, а адміністративні повноваження цього органу регламентуються ЗУ «Про Національну поліцію». Показано, що до адміністративно-правового статусу Національної поліції входить комплекс організаційно-функціональних елементів, особливості яких зумовлені видами наркотиків, способом їх отримання та незаконного обігу.

Розглянуто специфічний характер діяльності Національної поліції та СБУ у сфері протидії незаконному обігу наркотичних речовин. Доведено зростання ролі СБУ, на яку покладено обов'язок здійснювати протидію загрозам безпеки держави, використовуючи увесь наявний потенціал методів військового, оперативно-розшукового, кримінально-процесуального та адміністративного впливу.

Показано, що видами діяльності СБУ у сфері протидії наркозлочинності є: 1) правова; 2) організаційна. Доведено, що специфіка даного правоохоронного органу у сфері протидії незаконному обігу наркотичних речовин передбачає проведення як гласних, так і негласних дій.

Наведено, що іншим аспектом даної проблеми є адміністративна відповідальність співробітників СБУ у сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів. Показано, що за вчинення корупційних діянь чи інших правопорушень, пов'язаних із корупцією, співробітники цієї служби несуть відповідальність згідно з КУпАП.

Ключові слова: наркотичні речовини, адміністративні повноваження, органи державної влади, охорона здоров'я, КМУ, МОЗ, Національна поліція, СБУ.

The article considers the administrative powers of the Verkhovna Rada, the Cabinet of Ministers of Ukraine, the Ministry of Health, the National Police of Ukraine and the Security Service of Ukraine in the field of combating drug trafficking. The functions of the Cabinet of Ministers in this area have been studied, which include: 1) organizational; 2) law-making; 3) planning; 4) coordination; 5) state control; 6) internal organizational; 7) information support.

The competencies of the Ministry of Health of Ukraine are given and it is shown that an integral indicator of the degree of well-being of the population is the state of human health, which is negatively affected by the distribution of drugs.

It has been proved that a significant amount of authority in the field of combating drug trafficking is vested in the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, and the administrative powers of this body are regulated by the Law on the National Police. It is shown that the administrative and legal status of the National Police includes a set of organizational and functional elements, the features of which are due to the types of drugs, the way they are obtained and illicit trafficking.

The specific nature of the activities of the National Police and the Security Service of Ukraine in the field of combating drug trafficking is considered. The growing role of the SBU, which is obliged to counter threats to the security of the state, using the full potential of methods of military, operational and investigative, criminal procedure and administrative influence.

It is shown that the types of activity of the SBU in the field of combating drug crime are: 1) legal; 2) organizational. It is proved that the specifics of this law enforcement agency in the field of combating drug trafficking involves both public and covert actions.

It is stated that another aspect of this problem is the administrative responsibility of SBU officers in the field of combating drug trafficking. It is shown that for committing acts of corruption or other offenses related to corruption, the employees of this service are responsible in accordance with the Code of Administrative Offenses.

Key words: administrative law, narcotic substances, administrative and legal means, legal mechanism, law enforcement agencies, state power.

Актуальність теми дослідження пов'язана із двома причинами. По-перше, критичною ситуацією, яка склалася у сфері незаконного обороту наркотичних засобів. Наркоманія є однією з форм девіантної поведінки, поширення якої загрожує національній безпеці, сприяє стрімкому розповсюдженню ВІЧ-інфекцій, СНІДу, гепатиту та інших небезпечних для здоров'я людей захворювань. В Україні число наркозалежних осіб, за даними МВС України, досягла 200 тис., причому за останні десятиліття їх кількість збільшилось у 2,5 рази. По-друге, серед дієвих засобів протидії незаконному обігу наркотичних речовин важливе місце займає адміністративно-правове регулювання. Низька ефективність таких заходів пов'язана з недосконалістю державної системи публічного управління, відсутністю координації між органами виконавчої влади, органами правопорядку, місцевого самоврядування. Така ситуація вимагає проведення дослідження адміністра-

тивних повноважень цих органів влади, які забезпечують реалізацію нормативно-правових актів, спрямованих на боротьбу із цим негативним явищем.

Аналіз публікацій показує, що питання боротьби з наркотизмом розглядалися в роботах А.А. Музики, А.В. Галука, Р.В. Греня, П.Н. Сбірунова, А.Я. Светлова, С.М. Павковича, Н.С. Хруппа, Г.В. Шевчука та ін. Одночасно із цим проблеми адміністративних повноважень органів державної влади різного рівня знайшла відображення в роботах В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурки, А.І. Берлача, В.М. Гарашука, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, М.О. Корнієнка, В.К. Шкарупи та ін. Незважаючи на наявність цих публікацій, адміністративні повноваження органів державної влади у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів та психотропних речовин не знайшли системного відображення та потребують подальшої розробки.

Метою роботи є дослідження адміністративних повноважень органів державної влади у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів та психотропних речовин.

Виклад матеріалів дослідження необхідно розпочати з того, що адміністративні повноваження органів державної влади у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів та психотропних речовин знайшли відображення у значній кількості правових норм, різноманітних за своїм змістом, цільовим призначенням і способом правового впливу. Зовнішньою формою норм адміністративного права виступають нормативно-правові акти, які являють собою формальний засіб їх вираження. У цій системі базовим документом є Конституція України, яка встановлює основи державної влади, є підґрунтям розробки галузевого законодавства та надає гарантії по забезпеченню прав і свобод людини та громадянина. Поширення та використання наркотичних засобів негативно впливає на фізичний стан та здоров'я населення, що потребує значних витрат на медичне лікування та реабілітацію наркозалежних осіб. Такі дії порушують права населення, зафіксовані у ст. 49 Конституції України. З метою реалізації цих конституційних положень Верховна Рада України приймає законодавчі акти, спрямовані на протидію незаконному обігу наркотичних засобів. До їх числа відносяться закони, які регулюють найважливіші суспільні відносини у цій сфері, зокрема ЗУ «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» та ЗУ «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів», на яких сьогодні базується процес боротьби з наркозлочинністю. Прийняття цих законів було пов'язано з розумінням суспільством необхідності системної боротьби з незаконним вживанням таких засобів, а також проведенням ефективної профілактики наркоманії та заходів з реабілітації наркозалежних осіб. У змісті цих актів знайшли відображення адміністративні повноваження органів державної влади, які містять обов'язкові положення їх діяльності та функціонування у сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів.

І. Вищим органом виконавчої влади є Кабінет Міністрів України (КМУ), адміністративно-правовий статус якого реалізується через політичні та адміністративні повноваження. Як вказує С.В. Осауленко, політичні повноваження КМУ полягають у здійсненні ним державної політики, а змістом адміністративних повноважень є виконавчо-розпорядча діяльність щодо керівництва економічною, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферами [1, с. 10]. Нині виникла необхідність розглянути адміністративно-правовий статус КМУ, його функції відповідно до цілей та пріоритетів боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів. Як вказує К.П. Данічева, функціями виконавчої влади виступають засадничі напрями її діяльності, які випливають зі законодавчо-визначених завдань [2, с. 117]. Виходячи із цього, до загальних функцій КМУ у цій сфері віднесено такі, що пов'язані з процесами державного управління: 1) організаційна; 2) правотворча; 3) планування; 4) координаційна; 5) державного контролю; 6) внутрішня організаційна; 7) інформаційного забезпечення (рис. 1).

1. Організаційна функція регламентується ЗУ України «Про Кабінет Міністрів України», в якому ст. 21 цього закону визначає, що Кабінет Міністрів України спрямовує і координує роботу міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. Так, на підставі ЗУ від 15.02.1995 р. «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» 17 листопада 2004 р. КМУ України прийняв Постанову «Про затвердження Правил торгівлі лікарськими засобами в аптечних закладах». Документ регламентував питання умов і здійснення торгівлі лікарськими засобами в аптечних закладах та у будь-яких підприємствах з оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами з метою недопущення незаконного обліку наркотичних речовин.

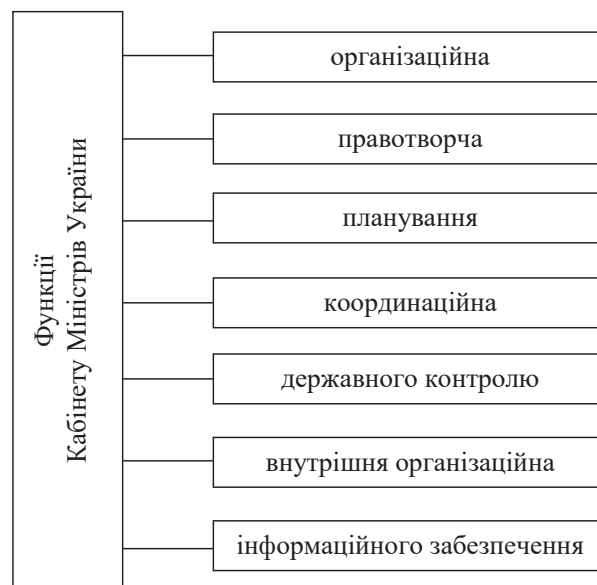

Рис. 1. Загальні функції Кабінету Міністрів України

2. Правотворча функція знаходить свій вираз у праві законодавчої ініціативи (ст. 93 Конституції України) та прийнятті підзаконних нормативно-правових актів. Наявність даної функції в діяльності КМУ пояснюється потребами реалізації законодавчих норм у життєдіяльність суспільства. Це пов'язано з тим, що закони, як правило, носять загальний характер і потребують подальшої конкретизації, яка здійснюється на підзаконному рівні. Ця функція забезпечує діяльність КМУ та повноцінне здійснення ним інших функцій, при цьому ст. 117 Конституції України встановлює, що постанови і розпорядження КМУ України є обов'язковими до виконання.

3. Планування являє собою управлінську функцію та становить один із провідних напрямків здійснення державного управління, має державно-владний характер, здійснюється від імені держави, на підставі повноважень, якими наділено суб'єкти управління для реалізації цієї функції. Реалізація даної функції у сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів складається з встановлення векторів майбутнього розвитку системи протидії поширенню цих небезпечних речовин та правових, організаційних, ресурсних засобів. КМУ планує свою роботу у цій сфері на основі Програми діяльності Кабінету Міністрів, для чого розробляє і затверджує щорічний план дій, а також планує свою нормотворчу діяльність.

4. Координація – одна з основних функцій управління, призначена для забезпечення впорядкування взаємозв'язків та взаємодій між учасниками процесу державного управління з метою узгодження дій та об'єднання зусиль для виконання загальних завдань. КМУ є координатором дій центральних органів виконавчої влади при вирішенні загальнодержавних завдань, коли одночасно потрібні зусилля декількох міністерств. У сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних речовин дана функція дозволяє зосередити діяльність всіх державних структур, які займаються даною проблемою, що можна дослідити на прикладі Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року, затвердженої Постановою КМУ від 28 серпня 2013 р. Даний документ визначав стратегію, напрями і механізми зменшення обігу наркотичних засобів, попиту на них і спрямований на забезпечення стабільної життєдіяльності нації, збереження її фізичного здоров'я та морального стану. Державна політика щодо наркотиків базувалася на таких основних принципах: законність; дотримання прав людини; дієвість і системність боротьби з наркобізнесом і контрабандою;

профілактика та лікування наркоманії; виконання взятих міжнародних зобов'язань.

5. *Функція державного контролю* здійснюється в тісному зв'язку з іншими управлінськими функціями. Така діяльність у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів потребує високої виконавської дисципліни, дотримання вимог законодавства, запобігання прямим порушенням закону, які перешкоджають здійсненню ефективного державного управління у цій сфері. Контроль являє собою засіб, за допомогою якого виявляються неправомірні дії та здійснюється протидія зловживанням та використанням свого службового становища під час вирішення питань, пов'язаних з обігом наркотичних засобів.

6. *Внутрішня організаційна функція* являє собою діяльність із формування системи державного управління на основі встановлених принципів і підходів, здатних виконувати покладені на неї завдання. До її сфери відносяться створення, ліквідація та реорганізація органів управління, підприємств, установ та організацій, а також затвердження положень щодо їх діяльності та встановлення зв'язків між ними. Виконавча-розпорядча діяльність суб'єктів державного управління, їх адміністративно-правовий статус закріплюються в підзаконних актах, які видаються КМУ, до числа яких відносяться постанови, розпорядження накази.

У сфері виконавчо-розпорядчої діяльності до повноважень Кабінету Міністрів України відносяться упорядкування структур, які займаються незаконним обігом наркотичних речовин. Так, урахувавши складність боротьби з наркозлочинністю, наявність значної кількості організацій, які займаються протидією такої діяльності від 12 серпня 2015 р., була прийнята постанова КМУ № 647 «Про затвердження Положення про Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками». Дана організаційна структура є центральним органом виконавчої влади, діяльність якої спрямовується і координується КМУ через Міністра охорони здоров'я, до числа завдань якої віднесено: реалізація державної політики; ліцензування господарської діяльності; здійснення державного регулювання та контролю за наркотиками.

7. *Функція інформаційного забезпечення* включає в себе:

- процес щодо цілеспрямованого збирання, первинної обробки та розподілу інформаційних потоків;
- процес організації вільного доступу зацікавлених суб'єктів до інформаційних ресурсів;
- процес своєчасного і достовірного отримання інформаційних ресурсів для використання в управлінських цілях.

Дана функція знаходить свій вираз в інформуванні громадськості стосовно діяльності КМУ у сфері протидії незаконному обігу наркотичних речовин шляхом публікації даних на сторінках Інтернет-ресурсів та інших засобах. Інформаційна функція має у сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів виключне значення. Із причини того, що дозволяє суспільству знати показники гранично допустимої кількості наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Так, у додатку до Постанови КМУ № 1203 від 10 жовтня 2007 р. «Про затвердження гранично допустимої кількості наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які містяться в препаратах» вказується, що гранично допустима кількість кодеїну складає 25 мг, трамадолу – 37,5 мг, ефедрину – 25 мг тощо.

II. Наступним рівнем органів державної влади, які займаються протидією незаконному обігу наркотичних речовин, належить Міністерство охорони здоров'я України (МОЗ), компетенція якого визначається положенням, що затверджується КМУ. Інтегральним індикатором ступеня благополуччя населення є стан здоров'я людей, на який негативно впливають процеси розповсюдження наркотичних речовин. У ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я» вказано на обов'язок суспільства та держави забезпечити пріоритетність охорони здоров'я в діяльності держави (ст. 5), а реалізація цих положень

покладається на органи державної влади. Як вказує З. Гладун, серед правових норм, які регулюють відносини у сфері громадського здоров'я, центральне місце належить нормам адміністративного права, що дозволяє говорити про адміністративно-правову охорону здоров'я [3, с. 106]. Адміністративно-правовий режим відносин у сфері охорони здоров'я полягає у встановленні для учасників цих відносин обов'язкових правил, які стосуються профілактики, діагностики захворювань та реабілітації осіб. До компетенції МОЗ України відноситься контроль якості та продажу лікарських засобів, серед яких часто фіксуються випадки адміністративних порушень антинаркотичного законодавства. На додаток до цього МОЗ України здійснює надання медичної допомоги наркозалежним особам, займається профілактикою даного захворювання та їх реабілітацією.

До числа мір, які повинні підвищити ефективність антинаркотичного законодавства, відносяться встановлення граничної кількості наркотичних речовин, за зберігання якої наступає кримінальна або адміністративна відповідальність. Таким актом є Наказ МОЗ України № 188 від 01.08.2000 р. «Таблиці невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться в незаконному обігу», згідно з яким введено три рівня їх градації – невеликий, великий, особливо великий, та покладена визначена добова доза споживання наркотичних засобів. Згідно із цими даними, граничні норми наркотичних речовин, які регламентуються даним нормативно-правовим актом, значно знижені та потребують своїх змін до встановлених Міжнародних законодавством стандартів.

Іншим дієвим інструментом боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів є Наказ МОЗ України № 490 від 17.08.2007 р. «Про затвердження Переліків отруйних та сильнодіючих лікарських засобів», на підставі якого реалізується завдання зі здійснення постійного контролю за видачею, зберіганням, реалізацією, передачею до торгівельної мережі та органів охорони здоров'я таких речовин.

III. Значний обсяг повноважень у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів покладено на Міністерство внутрішніх справ України, а адміністративні повноваження цього органу регламентуються ЗУ «Про Національну поліцію». До адміністративно-правового статусу Національної поліції входить комплекс організаційно-функціональних елементів, особливості яких зумовлені видами наркотиків, способом їх отримання та незаконного обігу. Система норм адміністративного законодавства в регулюванні діяльності Національної поліції у цій сфері знаходить реалізацію за такими напрямками:

- 1) проведення профілактичної роботи серед населення з питань роз'яснення негативних наслідків цих небезпечних речовин;
- 2) контроль на об'єктах легального обігу наркотиків, медичних установах, лабораторіях, аптеках;
- 3) недопущення розповсюдження наркотичних речовин у навчальних закладах різних рівнів акредитації та місцях дозвілля, клубах, барах, ресторанах, кафе тощо;
- 4) протидія використанню інтернет-ресурсів як засобів поширення наркотичних речовин;
- 5) притягнення до адміністративної відповідальності осіб за вчинення правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів. До числа підрозділів, які цілеспрямовано займаються протидією наркозлочинності, відноситься Департамент протидії наркозлочинності, якій постійно реформується, що значно зменшує ефективність його діяльності.

Як вказує А.В. Галюк, на Національну поліцію покладено проведення превентивних заходів у сфері легального обігу наркотичних засобів у вигляді видачі дозволів, обліку рішень про видачу або анулювання ліцензій на здійснення такої діяльності, охорона та супроводження транзиту цих небезпечних речовин [4, с. 118].

IV. Адміністративні повноваження СБУ у сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів пов'язані з тим, що процес їх поширення являє собою загрозу національній безпеці, правопорядку, стабільності держави, здоров'ю та добробуту населення. В умовах кризи, яка охопила Україну, дана проблема набула особливого значення із причини проходження через територію країни наркотрафіків, які займаються злочинною діяльністю у вигляді створення дилерської мережі та розповсюдження цих небезпечних речовин. Ці обставини призводять до зростання ролі СБУ, на яку покладено обов'язок здійснювати протидію загрозам безпеки держави, використовуючи увесь наявний потенціал методів військового, оперативного-розшукового, кримінально-процесуального та адміністративного впливу. Виходячи із цього, необхідно провести дослідження структури та адміністративно-правового статусу СБУ як суб'єкта протидії незаконному обігу наркотичних речовин.

Згідно зі ст. 1 ЗУ «Про службу безпеки України» даний правоохоронний орган має спеціальне призначення, на який покладено забезпечення державної безпеки України. Виходячи з даного положення, СБУ уповноважена забезпечувати протидію незаконному обігу наркотичних речовин, які являють собою загрозу українському суспільству. Як вказано у роботі [5, с. 9], специфіка правоохоронних органів проявляється в тому, що вони є водночас органами державного управління, оскільки на них поряд із правоохоронними завданнями покладаються й управлінські. Структура даного органу складається з функціональної, структуро-організаційної підсистем, що зумовлено специфікою СБУ, наявністю закріпленого в законодавстві порядку її утворення, реорганізації, ліквідації, підконтрольності, підзвітності та набору кадрів. На думку О.В. Гридіна, адміністративно-правовий статус СБУ являє собою сукупність закріплених у нормах адміністративного права елементів між якими існує стійкий зв'язок, взаємообумовленість, а кожний з них доповнює один одного [6, с. 302].

Видами діяльності СБУ у сфері протидії наркозлочинності є: 1) правова; 2) організаційна. Зміст першої з них складається із прийняття адміністративних актів у вигляді наказів та розпоряджень. Другий вид знаходить свій прояв у проведенні нарад, засідань, координаційної, інформаційно-

аналітичної, науково-методичної діяльності та кадрового забезпечення. Специфіка даного правоохоронного органу у сфері протидії незаконному обігу наркотичних речовин передбачає проведення як гласних, так і негласних дій. Ураховуючи складність боротьби із цим небезпечним явищем, основною формою протидії їхньому прояву у цій сфері є: негласні дії, які проводяться у формі аудіо- та відео-контролю особи та містять перебування, накладання арешту на юриспруденцію, зняття інформації з електронних інформаційних систем, моніторинг банківських рахунків.

Значимість завдань, покладених на СБУ, як вказує А.В. Кумейко, зумовлює посилений режим її підзвітності та підконтрольності [7, с. 46]. Виходячи із цього, постійний контроль за діяльністю СБУ, дотриманням законодавства здійснюється Верховною Радою України, а керівник цього органу щорічно подає до Парламенту звіт про її діяльність. З іншого боку, контроль за діяльністю СБУ здійснюється Президентом України, якому також щорічно подається звіт про результати діяльності СБУ. Із метою протидії незаконному обігу наркотичних засобів на СБУ покладені такі обов'язки: 1) здійснювати інформаційно-аналітичну роботу в інтересах виявлення наркотрафіків, дилерської мережі, переміщення цих небезпечних речовин; 2) здійснювати заходи з охорони державних інтересів із метою недопущення на територію України наркотичних речовин; 3) виявляти, припиняти, розслідувати правопорушення, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів; 4) здійснювати контрозвідувальні заходи у різних формах з метою попередження виявлення та припинення незаконного обігу наркотичних засобів.

Іншим аспектом даної проблеми є адміністративна відповідальність співробітників СБУ у сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів. Так, за вчинення корупційних діянь чи інших правопорушень, пов'язаних із корупцією, співробітники цієї служби несуть відповідальність згідно з КУпАП.

Адміністративна відповідальність співробітників СБУ пов'язана з різного роду обмеженнями, стягненнями та позбавленнями. З іншого боку, за ефективне виконання поставлених завдань можуть використовуватися різні заохочення, засоби стимулювання до покращення їхньої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Осауленко С.В. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2010. 19 с.
2. Данічева К.П. Функції Кабінету Міністрів України як провідні напрямки діяльності. *Форум права*. 2014. № 4. С. 124–129.
3. Гладун З. Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері охорони здоров'я за законодавством України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2014. № 1. С. 103–111.
4. Галюк А.В. Особливості розгляду територіальними органами національної поліції справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з незаконним виробництвом, придбанням, зберіганням, перевезенням, пересиланням наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 1(16). С. 117–122.
5. Організація судових та правоохоронних органів : підручник / за ред. І.Є. Марочкина. Харків : Право, 2013. 448 с.
6. Гридін О.В. Адміністративно-правовий статус Служби безпеки України. *Держава і право*. 2010. Вип. 48. С. 298–303.
7. Кумейко А.В. Адміністративна відповідальність Служби безпеки України у сфері протидії злочинності. Пріоритетні проблеми реформування системи законодавства України (м. Київ, 23-24 лип. 2015 р.). Київ : Науково-дослідний інститут публічного права, 2015. С. 45–47.